

Mødet den 11. Septbr. 1919.

Fraværende: Brøndum, Mikael Johansen, N. Joh. Laursen, P. Petersen, S. Petersen, Vald. Petersen, Salling og Simonsen

1. (J. Nr. 253—1919). Skrivelse fra Indenrigsministeriet i Anledning af en **Besværing fra P. Dueholm over at være forbigaaet ved Uddeling af Brændselshjælpen.**

Ministeriet finder ikke Anledning til at foretage videre i Sagen.

Toges til Efterretning.

2. (J. Nr. 63—1919). Skrivelse fra Indenrigsministeriet angaaende **Paaligning af Tillægsskatten for 1918—19.**

Toges til Efterretning.

3. (J. Nr. 23¹²—1919). **Beretning om den kommunale Hjælpekasse i 1918—19.**

Toges til Efterretning.

4. (J. Nr. 330—1919). **Amtsraadets Tilslutning til Forhøjelsen af Arrestforvarerens Forplejningspenge.**

Toges til Efterretning.

5. (J. Nr. 124—1919). **Udskrift af Ekspropriationsprotokollen vedrørende Godsbanegaardsanlægget.**

Toges til Efterretning.

6. (J. Nr. 389—1919). Skrivelse fra Nationalmuseet angaaende **Fredning af nogle Kæmpehøje i Marselisborg Skov.**

Skovudvalget indstiller, at der svares Nationalmuseet, at man ikke ønsker at underskrive den forelagte Deklaration, men er villig til at drage Omsorg for Kæmpehøjenes Fredning paa passende Maade. — Udvalget vil da hertil opføre et Beløb paa Budgetudvalget for det kommende Aar.

F o r m a n d e n forelagde Indstillingen.

B e c h sluttede af den foreliggende Indstilling, at Skovudvalget gerne vilde være med til at frede disse Kæmpehøje. Men det var dog næppe heldigt at fravige den sædvanlige Fredningsmaade. Nationalmuseet var ikke en Repræsentant for Staten, der vilde gøre Indgreb i Kommunernes Ret til at styre deres egne Sager; det var en højagtet Institution, som burde have fulde Støtte fra hele Nationen baade paa Land og i By. Paa Landet var det altid en Festdag, naar Udsendige fra Museet kom for at se paa de Ting, der skulde fredes. Museet havde beskyttet henved 4000 Oldtidsminder rundt omkring i Landet, bl. a. ved Købstæderne Holstebro, Korsør, Rønne og Neksø, i forskellige Sognekommuner, paa Stamhuset Hindsgavl samt overalt i Statens Skove, paa Præstegaardsjorderne o. s. v.. Taleren vilde varmt anbefale, at det blev gjort paa samme Maade her, og vilde bede Udvalget tage Indstillingen tilbage og overveje, om man ikke kunde gaa med til en Fredning i Henhold til Deklarationen fra Museet.

F o r m a n d e n oplyste, at Udvalget havde tænkt meget over Sagen, men var enigt om den foreliggende Indstilling, saa den kunde ikke forandres fra Udvalgets Side. Der var derfor ingen Grund til at tage Sagen tilbage. Taleren havde

for Resten været imod at sløjfe den store Høj ude i »Friheden«, og hvis Hr. Bech dengang havde talt lige saa varmt for at beholde den, var den maaske ikke bleven sløjfet.

Bech havde haft megen Sympathi for det omtalte Oldtidsminde; men det drejede sig om 50—60000 Kr., og det kunde man næppe forsvare at ofre for at bevare Højen. Desuden var dens Omgivelser efterhaanden bleven mindre smukke. Men Taleren havde dog i Udvalget foranlediget, at Køberen gav Løfte om at meddele Nationalmuseet, at Højen tænktes afgravet; men Køberen havde desværre glemt dette, indtil Afgravningen var foretaget.

Brammer havde i sin Tid udtalt en Beklagelse over, at Højen skulde sløjfes; men der var ikke taget Hensyn dertil. Taleren var enig med Bech i, at det var rigtigst at følge den sædvanlige Praksis, naar man alligevel vilde frede Højene.

Formanden bemærkede til Bech, at Høj Nr. 1 laa paa et lige saa udsat Sted som den, der blev sløjfet, saa det kunde maaske komme til at dreje sig om ligesaa mange Penge her. Alligevel vilde Udvalget frede Højene og havde tænkt at sætte en Sten paa dem, saa at alle kunde se, det var Gravhøje.

Bech gjorde opmærksom paa, at Byraadet ikke havde Ret til at sætte den bekendte Sten med »F. M.« paa Højene. Det var Fællesmærke for de af Nationalmuseet fredede Mindesmærker.

Formanden: Vi kan sætte »F. M. ved Aarhus Kommune «

Christensen fandt, at da Højene laa ret nær ved Byen, og man maatte regne med en hurtig Udvidelse, vilde det være uheldigt for Kommunen

at afgive noget af sin Ret over disse Høje. Taleren vilde derfor anbefale Udvalgets Indstilling.

B e c h s Forslag forkastedes.

Udvalgets Indstilling vedtoges.

7. (J. Nr. 43—1919). Skrivelse fra Ministeriet for offentlige Arbejder om **Valg af 2 Taksatorer og Suppleanter til Taksationskommissionen vedrørende Udvidelsen af Aarhus H. Personbanegaard.**

F o r m a n d e n oplyste, at de nuværende var Murermestrene B o r g g r e n og C l e m e n s e n, og Suppleanter Tømrmestrene J a c o b C h r i s t e n s e n og A n t o n i u s N i e l s e n, og anbefalede at genvælge disse.

Genvalgtes.

8. (J. Nr. 111—1919). Indstilling fra Havneudvalget angaaende et **Sporanlæg i Jægergaardsvej til Langballes Kalkværk.**

Efter at Sagen havde været til Erklæring hos Brolægningsudvalget og Stadsingeniøren, indstiller Havneudvalget at give Langballe & Søn Tilladelse til Sporanlægget paa følgende Betingelser:

1. Tilladelsen kan tages tilbage naar som helst med 1 Aars Varsel.
2. Sporet lægges som et privat Sidespor med Midten 0,5 m S. V. for og parallel med Kloakpumpestationens nuværende Hegn, hvilket rykkes 1,7 m ind, og Drejeskiven anbringes i Forlængelse af Sporet.
3. Samtlige ved Anlægget forårsagede Udgifter herunder Flytning af Hegn, samt Vej- og Kloakarbejder m. m., der udføres ved Kommunens Foranstaltning, og Vedligeholdelse af og Renholdelse i og om Sporet afholdes af Firmaet.
4. Trafiken paa Havnesporene og Sporet til Slagtehuset og paa offentlige Veje maa ikke

forulempes, og alle af Politiet forskrevne Forsigtighedsregler for Brugen af Sporet skal iagttages.

5. Ejerne af Kalkværkets nordøstlige Nabogrund skal, naar de kan erholde Statsbanernes Samtykke dertil, have Ret til gennem en Drejeskive paa Kalkværkets Grund at forlænge Sporet ind paa egen Grund, og til at benytte det, mod selv at sørge for hele den for dem særlig bestemte Del af Anlægget og med C. Langballe & Søn dele halvt, hvad den fælles Del af Anlægget har kostet og aarligt koster i Vedligeholdelse og Renholdelse m. m. og i faste Afgifter som angivet under nedestaaende Punkt 6, samt at godtgøre Firmaet efter uvildige Mænds Skøn enhver Skade eller Ulempe, som deres Del af Anlægget eller Trafik paa Kalkværkets Grund maatte foranledige.
6. Der erlægges en aarlig Godtgørelse af 200 Kr. til Kommunens Kasse og 100 Kr. til Havnens Kasse. Endvidere udredes til Havnens Kasse en Gang aarligt af Firmaet og Ejerne af Nabogrunden for de af hver især efter Opgivelse i Løbet af Aaret benyttede Vogne en Afgift, der foreløbig er 2 Kr. pr. Vogn, men senere vil blive forhøjet, hvis der indføres en almindelig Afgift for Vogne, der paa Havnesporene læsses fra eller aflæsses til Pladser udenfor Havneterrænet eller i et for Havnen uvedkommende Øjemed.

F o r m a n d e n forelagde Indstillingen.

Indstillingen vedtoges.

9. (J. Nr. 407—1919). Indstilling fra Skoleudvalget om, at indkomne Skolemulkter til et Beløb af **674,29 Kr.** udbetales til »Kunsten i Skolen«.

Formanden anbefalede Indstillingen.

Indstillingen vedtoges.

10. (J. Nr. 161—1919). Fra Lønudvalget forelaa følgende Indstilling om **Udbetaling af ekstraordinært Løntillæg ifølge Byraadsbeslutning af 12. August.**

»Herved tillader man sig at indstille til Byraadet, at der til Funktionærer og Arbejdere, som, paa Grund af særlige Forhold, ikke kom i Betragtning ved Udbetaling af det ekstraordinære Løntillæg, i Henhold til Byraadets Beslutning af 12. Aug. d. A., herunder de i det vedtagne Forslag af 16. Jan. d. A. om Udbetaling af midlertidigt Løntillæg Pag 3 og 5 under »C Andre ansatte« nævnte Personale, udbetales et ekstraordinært Løntillæg for Tiden indtil 1. Okt. d. A. efter følgende Regler:

Der udbetales snarest muligt i Løbet af September Maaned ekstra en Maanedsløn, udregnet efter $\frac{1}{12}$ af den Pengeløn, incl. midlertidigt Løntillæg og Dyrtidstillæg, den paagældende har oppebaaret i Tiden fra 1. Aug. 1918 til 31. Juli 1919. Personer, der er ansatte i Løbet af Aaret, udbetales kun $\frac{1}{12}$ af den virkelige oppebaarne Løn, f. Eks. vil en Funktionær, der er ansat 1. Maj og fra nævnte Dato til 31. Juli har oppebaaret ialt 600 Kr. kunne udbetales 50 Kr.

Personer, som er fratraadt deres Stilling 1. Septbr., udbetales kun Halvdelen af det ekstraordinære Løntillæg. Personer, som er ansatte 1. Aug. eller senere, kunne ikke komme i Betragtning.

De kommunale Funktionærers Forhandlingsudvalg, som i Henhold til Indstillingen af 12. Aug. d. A. var givet Tilsagn om Forhandling

angaaende Portørernes ved Kommunehospitalet og Kirkegaardsopsynets Lønforhold har tiltraadt denne Ordning.

Til Arrestforvareren og det øvrige Personale ved Thing- og Arresthuset er Udbetalingen af Løntillæget under Forbehold af Amtets Approbation.«

Møller forelagde og anbefalede Indstillingen. Indstillingen vedtoges.

11. (J. Nr. 406—1919). Indstilling fra Byggeudvalget om at faa overladt til Bebyggelse et Areal ved **Hjørnet af Læssøesgade og Schleppegrellsgade.**

Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse tiltræder Indstillingen og foreslaar, at Prisen sættes til 25 Kr. pr. m².

Formanden forelagde Indstillingen. Det drejede sig om et lille Areal mellem Læssøesgade og Jernbanen, som var blevet tilovers ved Ekspropriationen, og det skulde gerne bebygges paa en smuk Maade.

Indstillingen vedtoges.

12. (J. Nr. 278 og 279—1919). Indstilling om at forskellige **Restancer med Gas- og Elektricitetsafgift for Aarene 1913—17 føres til Afgang i Regnskabet.**

Restancerne udgjorde for Gas 3814,38 Kr. og for Elektricitet 1948,44 Kr.

Indstillingen vedtoges.

13. (J. Nr. 395—1919). Indstilling fra Sygehusudvalget om, at den planlagte **Tilbygning til kirurgisk Afdeling A 5 opføres i 1. Sals Højde i Stedet for som vedtaget med kun 1. Etage med Altan.**

Mousten erindrede om, at det i sin Tid blev vedtaget at indrette en Lysstation paa Kommunehospitalet og dertil opføre en Tilbygning i

Stueetages Højde med Altan over. Nu ønskede man imidlertid at opføre Bygningen i 1. Sals Højde, hvorved kirurgisk Afdeling kunde faa en Sygestue paa 5 Senge mere. Forandringen vilde medføre en forøget Udgift paa ca. 9000 Kr.

B r a m m e r kunde anbefale denne Forandring, hvorved man paa en billig Maade fik 5 Senge mere. Da Sagen første Gang var til Behandling, havde Taleren tænkt sig, at Altanen skulde bruges til Solbehandling, og havde derfor ikke nævnt noget om, at Bygningen burde føres helt op. I denne Forbindelse vilde Taleren sige, at det var et temmelig stort Foretagende, der vilde faa Betydning for lang Tid, og der var derfor Grund til at faa saa god en Ordning som muligt. Derfor var det en meget stor Fejl, at man ikke allerede havde ansat den Mand, som skulde lede denne Institution; for det var vel næppe Meningen, at det skulde være en Afdeling under kirurgisk Afdeling med samme Overlæge. Disse to Ting burde ikke knyttes sammen; den Mand, som skulde føre denne Sag ud i Livet, maatte være Specialist i Røntgen- og Radiumbehandling m. m. Men Lederen burde allerede have vært ansat, saa at han kunde have bistaaet ved Indretningen af Stationen, ellers blev der let for meget at forandre bagefter, og det vilde sikkert blive meget dyrere. Navnlig gjaldt dette Installation af Apparaterne til Lysbehandling m. m. Pladsen havde været opslaaet ledig i Januar Maaned, men dengang besluttede Byraadet at opsætte Sagen, hvilket Lægeforeningen var meget utilfreds med, for det kunde ikke vedblive at gaa paa den Maade som nu, hvor Behandlingen væsentligt var overladt til en Sygeplejerske; det var alt for farlige Midler at arbejde med, og den nuværende Ordning kunde ikke kal-

des forsvarelig. Taleren vilde gerne henlede Udvalgets Opmærksomhed derpaa og tillige spørge, om man ikke havde tænkt at opslaa Stillingen ledig.

M o u s t e n svarede, at Bygningen blev opført i Forbindelse med kirurgisk Afdeling; men den skulde selvfølgelig være en selvstændig Institution med egen Læge. Man havde søgt at faa Stillingen besat i Vinter, men det lykkedes ikke dengang; antagelig vilde Stillingen snart blive opslaaet ledig igen.

B r a m m e r mindede om, at der ved sidste Opslag var en Ansøger, som af Lægerraadet ved Hospitalet blev erklæret for Specialist i Røntgenbehandling, men ikke i Radium- og Finsenlys-Behandling. Denne Afgørelse blev stærkt kritiseret i Lægeforeningen, og der blev forespurgt »Almindelig dansk Lægeforenings Specialistudvalg«, hvilke Kvalifikationer en Mand skulde have i en saadan Stilling. Der blev svaret, at en Specialist i Røntgenbehandling ogsaa dermed var Specialist i Radiumsbehandling, medens den almindelige Lysbehandling ikke kan anses for en særlig Specialitet, men maa kunne udøves af enhver praktiserende Læge. Denne Erklæring slog fuldstændig Lægerraadets Afgørelse til Jorden, ifølge hvilken man afviste denne Ansøger.

F o r m a n d e n beklagede, at det ærede Medlem kom saa langt ind paa at tale om denne Ansøger.

K j e l d S ø r e n s e n hævdede, at Byraadet altid havde bevilget til Hospitalerne, hvad der var rimeligt og forsvareligt, og Taleren vilde ikke være med til at kritisere Udvalget, fordi denne Specialist endnu ikke var ansat. Der var ikke et Hospital udenfor København med saa mange Speciali-

ster som her, og der var derfor Grund til at tro, at det var forsvarligt. Man kunde ogsaa komme ind paa for mange Specialiteter, saa det vilde blive saa dyrt, at man ikke kunde betale det. Taleren havde hørt sige, at hver Patient paa Kommunehospitalet nu kostede 12 Kr. daglig, medens det paa Amtssygehuset kun var ca. 6 Kr. Dette tydede paa, at man paa Kommunchospitalet havde, hvad der med Rimelighed kunde forlanges, og man kunde næppe blive ved at fortsætte med denne Udvikling, for det var vist tvivlsomt, at der i Landet fandtes andre Høspitaler, som kom op paa saadanne Tal. Taleren vilde henstille til Udvalget at fremkomme med en Beretning om Sygehusene eventuelt med sammenlignende Oplysninger fra andre Sygehuse.

F o r m a n d e n bemærkede til Brammer, at det efterhaanden blev vanskeligt at være Byraads-medlem, idet snart enhver Forening mente at skulle have deres Vilje sat igennem i alle Spørgsmaal. Hvad den nævnte Udgift angik, vilde de 9000 Kr. ikke forslaa, idet der jo ogsaa skulde anskaffes Inventar. Taleren vilde henstille til Udvalget at stille Sagen i Bero. Der byggedes meget for Tiden; det var næsten umuligt at faa Sten og Kalk og ligeledes at faa Arbejdere til at gøre Arbejdet. Kommunen havde Arbejder i Gang for flere Mill Kr., og de kunde ikke blive færdige. Under saadanne Forhold maatte man holde op med at projektere nye Ting; der vilde heller ikke blive begyndt paa flere Beboelseshuse, før man vidste, at Arbejdet kunde gennemføres. Der var ingen Mening i, at Kommunen satte Penge i Arbejder, som ikke kunde blive færdige, og derved fik et meget stort Rentetab. Taleren vilde derfor henstille til Sygehusudvalget at stille Sagen

i Bero, indtil der kom saadanne Tider, at man kunde faa Materialier og Mennesker til at gøre Arbejdet færdigt. Hvad Hospitalsbygningen angik, syntes Taleren ikke, at den blev saa symmetrisk i Facaden som ønskeligt. Det blev vist ogsaa nødvendigt nu at holde op med at bygge paa det gamle Areal, ellers blev det en hel Labyrinth af Bygninger. Angaaende Specialistbehandling maatte man vist efterhaanden ind paa Specialklinikker, og saavidt Taleren vidste, beskæftigede Sygehusudvalget sig ogsaa med denne Tanke.

B r a m m e r kunde ikke forstaa, at der skulde være noget forkert i at belyse denne Sag og paa-vise det uheldige i, at Lederen endnu ikke var ansat, saa han kunde føre Tilsyn med Indretnin-gen af Lokalerne; for det var dog en Sandhed, der var fastslaaet overalt. Der var i Øjeblikket ikke nogen Leder af Røntgen- og Radiumafdelingen, idet den tidligere Leder var afskediget, og han ydede nu »forsøgsvis« Hjælp ved denne vigtige Behandling! Det var altsaa et Tilbageskridt, og Taleren fandt derfor, at det var hans Pligt som Læge at paatale dette Forhold. Der havde i den sidste Tid været en Bestræbelse for at faa Staten til at anlægge Specialklinikker i Jylland, og denne Tanke var rigtig og burde stærkt understreges, for hidtil havde Staten ikke gjort noget for Jyl-land udover at oprette Fødselsstiftelsen.

M o u s t e n vilde til Formanden sige, at dette Arbejde var for vidt fremskredet til at kunne standses; men selvfølgelig kunde man jo blive staaende ved den Højde, som oprindelig var ved-taget. Taleren vilde ogsaa minde om, at man i 10 Aar havde overvejet at skulle have et Tuber-kulosehospital, og det kom man næppe udenom. Hvad Symmetrien angik, saa mente Arkitekten,

at den foreslaaede Tilbygning ikke vilde skæmme. Til Kjeld Sørensen vilde Taleren sige, at der hvert Aar blev aflagt Beretning om Hospitalerne med en detaljeret Opgørelse over Udgifterne, og denne Beretning fandtes i de Bøger, som Byraadet tilstillede Medlemmerne. Der fandtes ikke noget deri angaaende andre Hospitaler, men saadanne Beretninger kunde sikkert faas gennem Byraadet. Aarhus stod ikke som den højeste, men var blandt de højeste. Amtssygehusene var af forskellige Grunde altid lavere. Hvorvidt Kjeld Sørensens Tal var rigtige, vidste Taleren ikke, og det kunde ingen vide endnu. Marselisborg Hospital var sidste Aar oppe paa ca. 8 Kr.; Regnskabet for Kommunehospitalet var ikke færdigt, men det vilde muligvis blive noget højere, og Udgifterne var jo stadig stigende.

Christensen antog, at denne Sag, hvor det kun drejede sig om en lille Tilbygning, nok kunde gennemføres til Trods for de Vanskeligheder, som Formanden havde nævnt. Taleren vilde derfor anse det for rigtigst saa vidt muligt at gøre dette Arbejde færdigt. Det var rigtigt, som Dr. Brammer havde udtalt, at det var mest praktisk at ansætte en Mand, før Lokalerne skulde indrettes; men man kunde jo nok opføre det tomme Rum og saa vente med Indretningen af selve Lysstationen, indtil der var ansat en Leder, ellers vilde man let komme til at lave om bagefter.

Formanden bemærkede, at naar hele Arbejdet ikke kunde standses, faldt dermed hans Henstilling til Udvalget bort.

Indstillingen vedtoges.

14. (J. Nr. 320—1919). **Andragende fra Skovarbejderne om at faa udleveret Træskostøvler og Overtrækstøj ved Arbejder i Skovdammene.**

Fra Skovudvalget forelaa følgende Indstilling:

»Da § 7 i Lønoverenskomsten udtrykkelig angiver, hvilke Arbejdere der har Krav paa at faa udleveret Træskostøvler og Overtrækstøj, kan Udvalget ikke erkende, at saadant Krav tilkommer Skovarbejderne, og kan derfor ikke anbefale, at Andragendet bevilges.«

Formanden forelagde Indstillingen og oplyste, hvilke Arbejdere, der i Henhold til § 7 havde Ret til Træskostøvler og Overtrækstøj; men Skovarbejderne var ikke blandt disse.

Brammer kunde sympatisere med Andragendet. Arbejdet ved Oprensning af Skovdamene var lige saa svinsk som Kloakarbejde o. lign., og Arbejderne fik deres Tøj ødelagt derved.

Formanden mente dog, man burde henholde sig til Overenskomsten.

Kjeld Sørensen var bange for Konsekvenserne, hvis man bevilgede dette Andragende. Ogsaa Forskønnelsesudvalget havde nogle Damme.

Christensen oplyste, at Kloakarbejderne fik udleveret Træskostøvler ved Rengøring af Kloakker, og naar en saadan i Løbet af et Par Timer var rensed, blev Støvlerne leveret tilbage. Her var Tale om et almindeligt Stykke Arbejde, som Kommunen lod udføre; men hvis det var et særlig vanskeligt eller urentligt Arbejde, burde Skovudvalget maaske affinde sig med Arbejderne paa en eller anden Maade.

Formanden svarede hertil, at det var en forkert Opfattelse. Det drejede sig kun om Oprensning af nogle Damme, som Udvalget lod udføre hvert 3. Aar. Skulde de absolut have Støvler, kunde disse sikkert laanes hos Brolægningsudvalget.

Bech vilde anbefale Skovudvalgets Indstilling.

Det var aldeles nødvendigt i denne Tid at holde fast ved Overenskomsterne.

Indstillingen vedtoges.

15. **Købekontrakter** angaaende Marselisborggrunde med

a. (J. Nr. 22⁹—1919). Overværkfører H. M. Hansen.

b. (J. Nr. 22¹⁰—1919). Murermestr. Brd. Jensen.

c. (J. Nr. 22¹¹—1919). Samme.

d. (J. Nr. 22¹²—1819). Fabrikant V. Sørensen.

e. (J. Nr. 22¹³—1919). Købmand Vald. Jensen.

Godkendtes.

16. (J. Nr. 11¹⁵—1919). **Købekontrakt** med Maskinarbejder Th. Ludvigsen angaaende en Byggegrund ved Chr. Winthers Vej.

Godkendtes.

17. **Andragender om Byggedispensationer** fra

a. (J. Nr. 2²⁰¹—1919). Bygningslovens § 21 og 6 og Bygningsvedtægtens § 19 for Frederiksallé Nr. 64.

b. (J. Nr. 2¹⁹⁵—1919). Bygningslovens § 21 for Rosensgade Nr. 28.

Anbefaledes.

18. **Andragender om Tilladelse til Udstykning** af

a. (J. Nr. 1²⁵—1919). Matr. Nr. 2007 a af Bygrundene.

b. (J. Nr. 1²⁶—1919). Matr. Nr. 1797 a af Bygrundene.

Anbefaledes.

19. **Andragender om Dispensation fra W. C. Regulativet** for

a. (J. Nr. 2¹⁹⁶—1919. Grønnegade Nr. 69.

b. (J. Nr. 2¹⁹⁷—1919). Nørreallé Nr. 80 og 82.

c. (J. Nr. 2¹⁹⁸—1919). Fredensgade Nr. 28.

d. (J. Nr. 2¹⁹⁹—1919). Mejlgade Nr. 45.

Bevilgedes.
